โครงการการสร้างวิทยาเขตสีเขียวที่กินได้ : การวิจัยเพื่อจัดทำแนวทางการทำเกษตรกรรมในเมืองภายในมหาวิทยาลัย

Making an Edible Green Campus : Research for Guidelines to Create Urban Agriculture in University Campus

โดย รศ.พาสินี สุนากร

ผศ. ดร. หม่อมหลวง วุฒิพงษ์ ทวีวงศ์

Dr. Sigit Dwiananto Arifwidodo

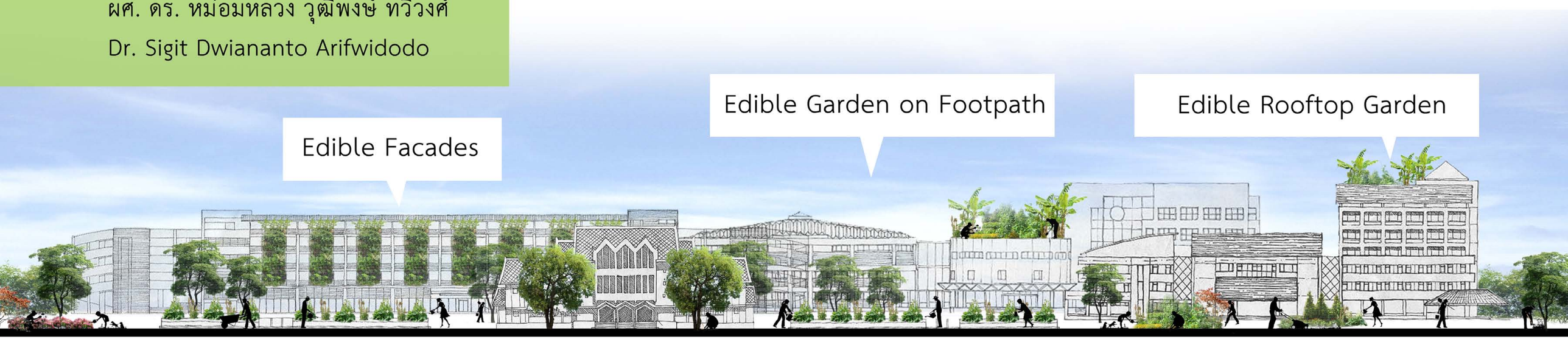

ความเป็นมาและปัญหา

การทำเกษตรกรรมในเมืองเป็นไปได้ยากเนื่องจากการสร้างอาคารอย่างหนาแน่นและที่ดินราคาแพง ทำให้ขาดพื้นที่ว่างที่ได้รับแสงแดดเพื่อทำการเกษตร การขยายตัวของเมืองอย่างไร้ทิศทางส่งผลต่อการลดลงของพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง จึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ในการประยุกต์แนวคิดเพื่อการใช้งานอย่างจริงจัง พืชผักที่ใช้บริโภคล้วนขนส่งมาจากชนบท อีกทั้งได้รับสารเคมีจากยา กำจัดศัตรูพืช และปนเปื้อนจากกระบวนการเก็บรักษาอาหารเพื่อการขนส่ง ทำให้คุณภาพอาหารต่ำลง มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

การส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะด้านอาหารในระดับองค์กร เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและสามารถทำให้เกิดผลกระทบในขนาดส่วนที่ใหญ่ขึ้นและขยายตัวได้เร็ว ปัจจุบันเริ่มมีหน่วยงานย่อยในองค์กรที่ให้ความสนใจ เช่น สวนผักบนหลังคา สำนักงานเขตหลักสี่ ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ และสวนผักบนหลังคาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยได้รับทุนจากโครงการสวนผักคนเมืองซึ่งสนับสนุนจากสสส. และสนับสนุนเพิ่มเติมโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำแนวทางการทำเกษตรกรรมในเมืองภายในมหาวิทยาลัย จึงเป็นโครงการที่สามารถเป็นจุดเริ่มต้นให้การทำเกษตรกรรมในเมืองในระดับองค์กรมีความเป็นไปได้และแพร่หลายมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนิสิต อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนโรงเรียนสาธิตในมหาวิทยาลัย ในด้านการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ปลอดภัย รวมถึงความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะความร่วมมือของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการสนับสนุนด้านสถานที่ วิชาการ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ โดยที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นแหล่งองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านเกษตรกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับขบวนการผลิต (Production) การกระจายสินค้า (Distribution) และการบริโภค (Consumption) ทั้งยังมีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและมีพื้นที่ว่าง (Available Open Space) ซึ่งได้แก่ พื้นที่สีเขียวสวนประดับที่ยังมิได้คำนึงถึงศักยภาพการเป็นพื้นที่ผลิตอาหาร และพื้นที่หลังคา ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จำนวนมาก จึงเหมาะสมที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาต้นแบบการจัดทำเกษตรกรรมในเมืองในระดับองค์กร นอกจากให้ผลผลิตเพื่อการบริโภคแล้ว ยังมีการออกแบบให้เกิดความสวยงามและใช้ระบบอาคารที่เหมาะสมในการก่อสร้าง ทั้งนี้ เพื่อศึกษาและรวบรวมแนวทางการจัดทำและปัญหานำเสนอเป็นคู่มือแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมในเมืองภายในมหาวิทยาลัยเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

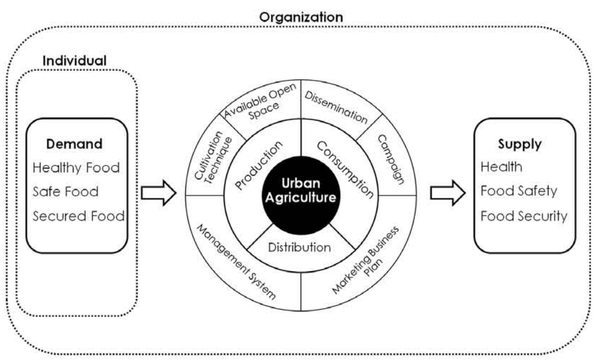

ภาพรวมแนวคิดของโครงการ (Conceptual Framework)

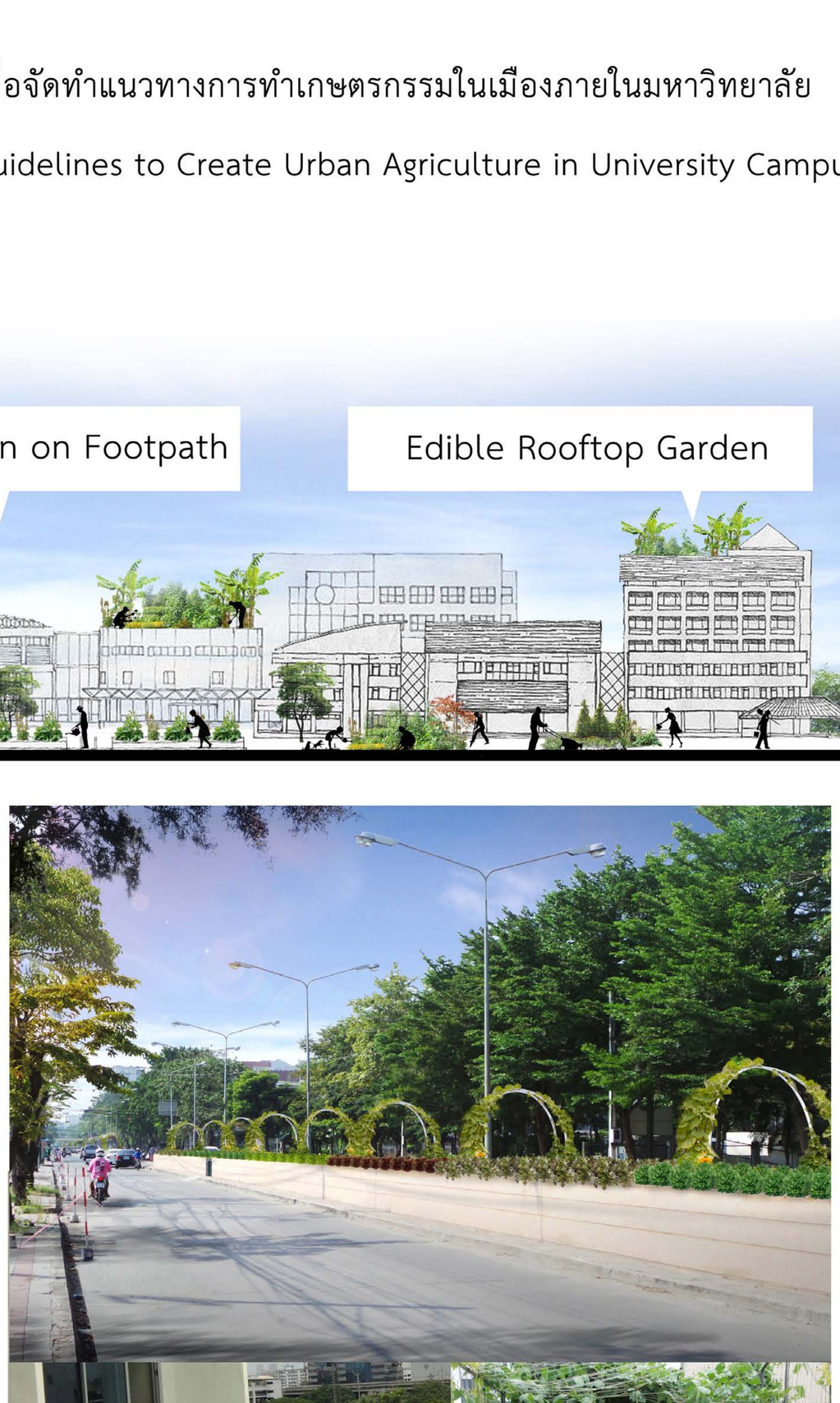

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ว่างของมหาวิทยาลัยสำหรับการทำเกษตรกรรมในเมือง
- เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านการทำเกษตรกรรมในเมืองสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำเกษตรกรรมในเมือง
- เพื่อสร้างพื้นที่นำร่องเพื่อเป็นต้นแบบและทดลองการทำเกษตรกรรมในเมือง
- เพื่อจัดทำแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมในเมืองภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
- เพื่อเผยแพร่ประสบการณ์และองค์ความรู้ที่ได้จากการทำแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมในเมือง ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน สู่สาธารณะ เพื่อขยายและนำไปประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัยอื่นๆในประเทศไทย

ผลการดำเนินงานศึกษาความต้องการของผู้บริโภค

ปริมาณการซื้อผักแต่ละชนิดของผู้ประกอบการ

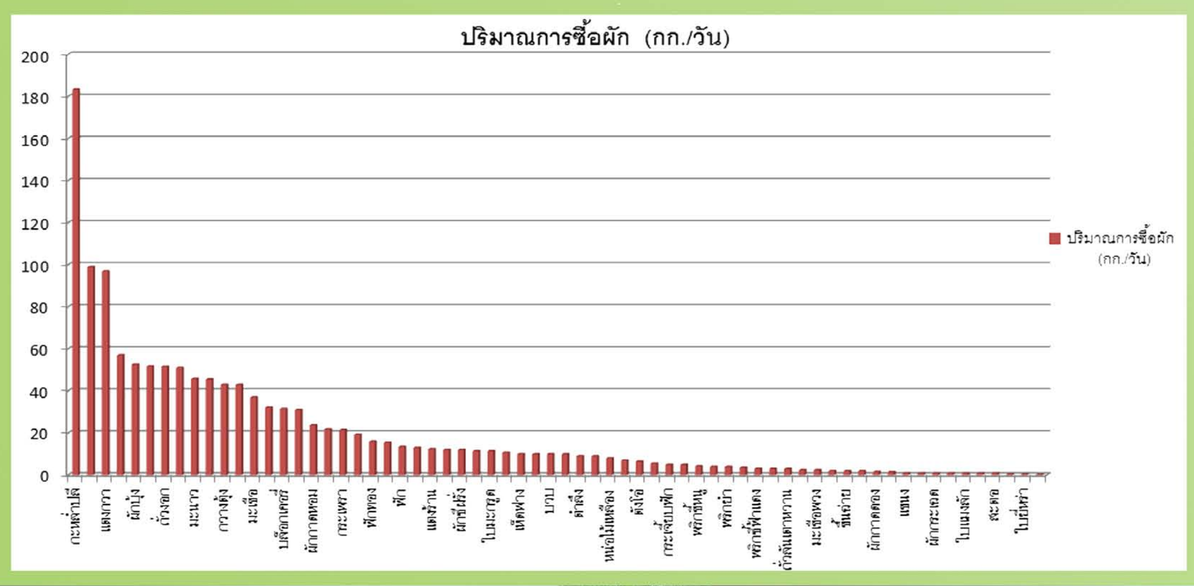
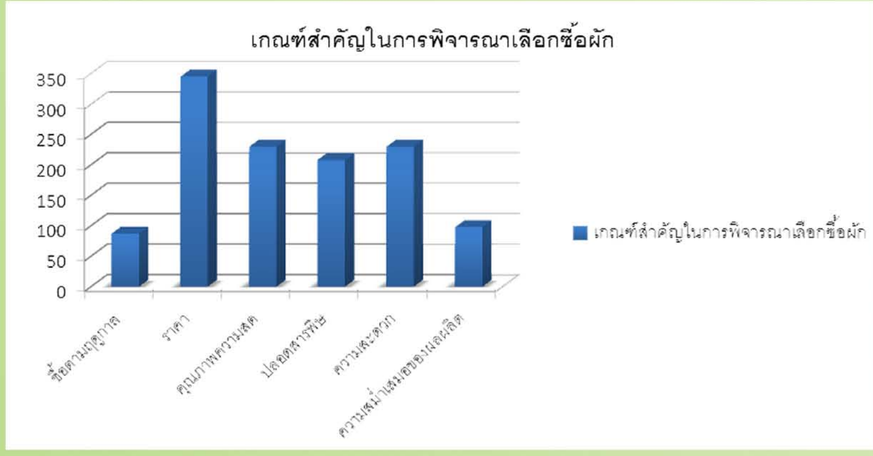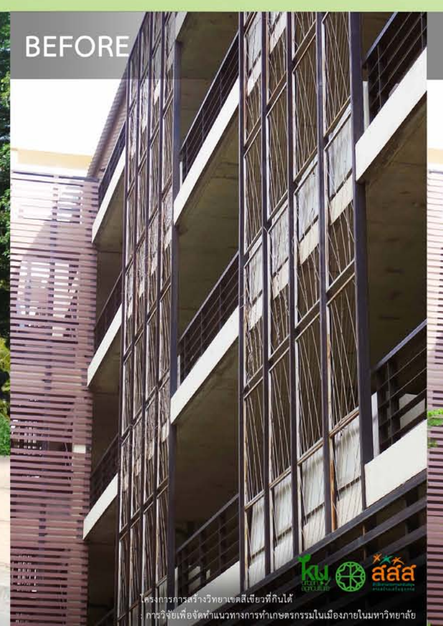
ความสำคัญของเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกซื้อผักเพื่อประกอบอาหารของผู้ประกอบการ